

Britannia, Ruotsi ja kylmä sota

Juhana Aunesluoma: Britain, Sweden, and the Cold War, 1945–1954: Understanding Neutrality. St. Antony's series. Basingstoke: Palgrave Macmillan 2003. 211 s.

■ Juhana Aunesluoman väitöskirjan alaotsikko viittaa hänen pääteesiinsä: *understanding neutrality* on "taitoa ymmärtää kuinka käsitellä puolueetonta pikkuvaltiota". Sen taidon pragmaattiset englantilaiset hallitsivat suhteessa Ruotsiin kylmän sodan ensi vaiheessa. Dogmaattiset amerikkalaiset sen sijaan eivät. Kesti vuoteen 1952 ennen kuin Washington muutti vuoden 1947 lopulta lähtien harjoittamaansa kovaa politiikkaa puolueettomaan Ruotsiin nähden. Silloin amerikkalaiset havaitsivat parhaaksi liittyä taitavampaan ja ymmärtävämpään brittikantaan.

Näin ollen lännen puolelta juuri brittidiplomatia muotoili sen 1949–52 esiin kasvaneen

kompromissin, joka Ruotsin kanssa tehtiin sen turvallisuuspolitiikasta. Ruotsi piti virallisen linjansa, "liittoutumattomuus rauhan aikana, tähtäimessä puolueettomuus sodan sattuessa". Samalla se aloitti länsivaltojen kanssa salaisen sotilasyhteistyön, joka ei kuitenkaan ollut sitovaa vaan säilytti Ruotsin toimintavapauden jos suursota syttyisi Pohjois-Euroopassa. Ruotsi otti myös täysin osaa lännen talousintegraatioon Marshall-suunnitelmassa ja OEEC:ssä läheisessä yhteistyössä Iso-Britannian kanssa.

Aunesluoman pääteesi on vakuuttava. Väitöskirja luo uuden ja tärkeän kuvan brittien politiikasta ja sen myötä Ruotsin politiikan kansainvälisistä edellytyksistä. Ensimmäisenä tutkijana hän antaa kokonaiskuvan Iso-Britannian suhteesta Ruotsiin sodan jälkeen, kun Pohjolan turvallisuuspoliittinen kuvio muodostui. Siten hän myös ensimmäisenä osoittaa, miten taitavasti brittidiplomatia hoiti Skandinaavian-intressien valvomisen hankalan ongelman silloin kun amerikkalaiset eivät hyväksyneet Ruotsin politiikkaa 1949–51.

Englantilaiset käsittivät ettei ruotsalaisia saanut Natoon pai-

nostamalla. Kuitenkin heidät mahdollisesti saattoi saada lähemmään länsivaltoja asteittain. Sitä odotellessa lännen piti tukea Ruotsin puolustusta, ei vähiten ilmavoimia, joka oli Iso-Britannian ensimmäinen puolustuslinja neuvostoilmavoimien pohjoisessa hyökkäyssuunnassa. Mutta harjoittamalla tätä politiikkaa britit käytännössä murentaisivat Washingtonin yrityksen pakottaa Ruotsi Natoon eristämällä se. Siksi Lontoon täytyi piilotella amerikkalaisilta sotilasyhteyksiään Ruotsin kanssa. Siinä oli riskinsä, kun ajatteli Iso-Britannian luottamussuhdetta Atlantin takaiseen johtavaan valtaan. Sitä suurempi oli Foreign Officen tyydytys, kun 1952 voitiin todeta, että amerikkalaiset oli saatu vakuuttaneiksi brittilinjan viisaudesta ilman että Washingtonissa oli siitä syntynyt mainittavaa ärtymistä.

Aunesluoma sanoo väitöskirjaansa ensi kädessä tutkimukseksi Britannian ulkopoliitiikasta, "samalla kun se koskettaa läheisesti kysymystä Ruotsin kansainvälisestä suuntautumisesta". Tosiassissa se sisältää paljon uutta myös Ruotsin politiikasta. Osaltaan sitä tutki jo 1992–94 hallituksen asettama komitea, Puo-

lueettomuuspolitiikkakomitea, jossa oli enimmäkseen tutkijoita, kuten historian professorit Göran Rystad ja Wilhelm Carlgren. Komitean tehtävä rajoitui kuitenkin sen selvittämiseen, miten Ruotsi valmistautui vastaanottamaan sotilaallista tukea. Mitä tulee englantilaisten tukivalmisteluihin, voimme nyt Aunesluoman avulla asettaa ne ruotsalais-brittiläisiä suhteita suurempiin kehyksiin. Mietinnössään komitea itsekin korosti, kuinka toivottavaa olisi että tuleva tutkimus parantaisi tietämystä Ruotsin turvallisuuspolitiikan kansainvälisestä ympäristöstä. Kun olin itsekin komitean turvallisuuspoliittisena asiantuntijana, on erityisen tyydyttävää nähdä miten hyvin Aunesluoma on täyttänyt tämän toiveen.

Aunesluoman väitöskirjan ansioihin kuuluu tiivis ja täsmällinen tyyli ja erinomainen englannin hallinta. Monet muotoilut ovat niin elegantteja että niistä melkein tulee aforismeja. Lukeminen vaatii keskittymistä, mutta antaa myös monia miellyttäviä elämyksiä.

Tekijän tietämys britti- ja ruotsalaisasioista on melkein täydellinen myös detaljeissa. Löysin vain kaksi virhettä, joista kummallakaan ei ole asiallista merkitystä.¹ Aunesluoman väitöskirjan tärkein ansio on kuitenkin sen läpikäyvä erinomainen arvostelukyky lähdemateriaalin käsittelyssä ja tapahtumien kulun rekonstruoinnissa. Arviot britti- ja ruotsalaistoimijoiden motiiveista ovat varovaisia ja melkein aina vakuuttavia. Joissakin kohdin kaipaisin kuitenkin perusteellisempaa käsittelyä.

Ensinnäkin tämä koskee

Labour-puolueen ja ruotsalaisen sosiaalidemokratian puoluetason epävirallisia yhteyksiä. Lähdeluettelosta päätellen Aunesluoma ei ole käynyt läpi kummankaan puolueen arkistoa. Se olisi kuitenkin voinut tuoda esiin olennaisia osia maiden välisten suhteiden taustasta Labourin valtakaudella 1945–51. Ruotsin puolueen sosiaalisen reformipolitiikan ansiosta Ruotsi valtiona kiinnosti tärkeitä Labour-voimia. Labour puolestaan sai sodan jälkeen hallitsevan aseman Ruotsin sosiaalidemokraattisen puolueen kansainvälisissä yhteyksissä. Labour-suhteiden vahvistaminen palveli puolueen ja Ruotsin pyrkimystä hankkia vaikutusvaltaa sodanjälkeisessä Euroopassa. Ruotsin ja sen sosiaalidemokratian asennetta sodan aikana ei ollut Sosialistisessa internationaalissa kaikilla tahoilla arvostettu. Jo pääministeri ja puoluejohtaja Tage Erlanderin päiväkirjojen tarkka luenta tuo julki brittiläisen veljespuolueen ylivertaisen painon kansainvälisissä puoluesuhteissa.

Tämä tekijä epäilemättä auttaa selittämään, miksi Erlander ja hänen puolustusministerinsä Vougt menivät niin pitkälle kevättalvella 1951 salaisissa yhteyksissään Britannian ilmailuministeri Hendersonin kanssa. Vougt laati selvityksen Ruotsin puolustussuunnittelusta ja Erlanderin tarkistettua sen lähetti sen Hendersonille. Muistio sisälsi lukuisia salaisia tietoja, mutta poliittisesti ratkaisevaa oli tietysti se, että liittoutumattoman maan puolustusministeri ylipäätään antoi sellaisen paperin Nato-suurvallelle. Brittien taholta se tietys-

ti tulkittiin merkiksi Ruotsin lähentymisestä, ja ruotsalaisille tehtiin selväksi että vetoisuus oli tajuttu.

Aunesluoma kuvaa erinomaisesti jälkinäytöstä seuraavan puolen vuoden aikana. Erlander koetti saada ystäviään Labour-hallituksessa tajuamaan ettei hän tarkemmin ajatellen oikeastaan halunnut tarkoittaa mitään erityistä Vougtin muistiolla. Mutta tämä vetäytyminen täytyi toteuttaa asteittain ja niin varovasti etteivät brittikollegat ärsyyntyisi. Näin prosessi pitkittyi ja englantilaiset elätelivät turhan kauan toivettaan hallitustason keskusteluista puolustussuunnittelun koordinoinnista, mitä Ruotsin puolustuksen tehokas tukeminen sodassa brittien mukaan edellytti. Kaiken tämän Aunesluoma selvittää. Sitä vastoin hän ei ole huomionnut puolustusministeri Vougtin muistion sitä piirrettä, joka poliittisesti ja sotilaallisesti oli painokkain ja jolla on voinut olla erityisiä seurauksia. Vougt nimittäin viittasi selvästi ruotsalais-brittiläiseen yhteistoimintaan Tanskan Sjellannin puolustuksessa neuvostohyökkäystä vastaan.²

Tässä on kaikesta päättäen yksi selitys siihen, että seuraavina vuosina brittisotilaat niin tarmokkaasti korostivat ruotsalaiskollegoille Sjellannin ratkaisevaa merkitystä Ruotsin puolustukselle. Britithän tiesivät Vougtin muistiosta, että Ruotsin poliittinen johto oivalsi ongelman eikä vierastanut ajatusta että Ruotsin oma etu vaatisi Sjellannin ehkäisevää puolustamista. Aunesluomalla on esittää Naval Intelligence'n päällikön amiraali Buzzardin

erittäin kiinnostava muistio (15.6.1954). Siinä tämä kokoaa Sjellantia koskevan argumentointinsa, josta ruotsalaiskollegat olivat olleet samaa mieltä tapaamisissa vuodesta 1952. Buzzardin mukaan Sjellannin nopea miehitys oli Neuvostoliiton ainoa tapa ratkaista *the difficult Swedish problem*. Silloin Neuvostoliitto voisi sulkea Itämeren, uhata Ruotsin läntisiä meriyhteyksiä ja saada sopivan lähtöalueen hyökkäykselle eteläisimpään Ruotsiin kapean Juutinrauman ja Kattegatin yli, jos sellainen operaatio katsottaisiin välttämättömäksi. Juuri tätä skenaariota ja Ruotsin suunnittelua sen varalta Vougt oli kuvannut melko tarkasti paperissaan ilmailuministeri Hendersonille.

Ruotsin puolueettomuuspolitiikkakomiteassa ei tunnettu Buzzardin muistiota eikä ryhtytty spekuloidaan Vougtin paperin mahdollisilla vaikutuksilla seuraavien vuosien brittiläis-ruotsalaisiin sotilaskeskusteluihin. Komitea ei myöskään nähnyt aihetta korostaa Sjellantia koskevaa päättelyä Vougtin muistiossa, vaan tyytyi yleisesti kritisoimaan Vougtin esitystä Ruotsin sotasuunnittelusta, koska se niin selvästi oli vastoin hallituksen virallista politiikkaa. Mutta kun komiteamietintö julkaistiin, syntyi lehtipolemiikka kahden UD:n entisen kabinettisihteerin (ts. valtiosihteerin), Sverker Åströmin ja Leif Leiflandin välillä. Åström arvosteli komiteaa Vougtin paperin merkityksen paisuttelusta. Silloin Leifland, joka oli komitean jäsen, katsoi parhaaksi moittia Vougtin viitettä briteille Sjellannin puolustusyhteistyöstä.³ Aunesluomaa

tuskin voi nuhdella ruotsalaisen lehtikeskustelun sivuuttamisesta, mutta kylläkin siitä, ettei hän ole lukenut kyllin tarkkaan Vougtin muistiota.

Toinen kohta missä olisi päässyt syvemmälle ilman vaivalloisia arkistotutkimuksiakin koskee Dag Hammarskjöldiä. Aunesluoma kuvaa erinomaisesti Hammarskjöldin roolia brittiläis-ruotsalaisissa suhteissa ennen kuin hänestä tuli YK:n pääsihteerin huhtikuussa 1953. Hammarskjöldin oli hallituksen jäsen varaulkoministerinä helmikuusta 1951,⁴ ja Aunesluomalla on arvokkaita ja tähän saakka tuntemattomia esimerkkejä siitä miten korkealle britit arvostivat häntä reaalipoliittisena ja länsisuuntautuneena vastapainona ulkoministeri Undénille. Mutta hän on sivuuttanut sen Erlanderin näkemyksen Hammarskjöldin roolista, joka käy ilmi pitkistä päiväkirjamuistiinpanosta 1952 (julkaistu 2002 ja mainittu Aunesluoman kirjallisuusluettelossa). Siinä on kaikesta päätäten tärkeä selitys brittien kysymykseen Ruotsista: miksi oli niin epäselvää kuka oikeastaan määräisi Ruotsin turvallisuuspolitiikasta ja miksi oli niin vaikea ennakoita kuka määräisi politiikasta akuutin kriisin sattuessa?

Vastaus on, että se joka viime kädessä määräisi, ja määräisi kriisin sattuessa, nimittäin Erlander, halusi pitää yllä tätä epäselvyyttä. Se käy ilmi päiväkirjamerkinästä 29. tammi-kuuta 1952, jolloin Erlander ensin selvittää Hammarskjöldin kuvausta länsiyhteyksiensä dilemmasta. Hammarskjöld sanoi ettei hän koskaan kätkenyt kannatustaan lännen ideolo-

gialle, vaikka hän käytännön poliittisista syistä ei halunnut edetä puolustusyhteistyöhön. Mutta se ei merkinnyt ”puolueettomuutta joka asetti kaiken samalle tasolle”. Neuvotteluissaan länsivaltojen edustajien kanssa hän ymmärsi heidän käsittävän hänen asenteensa juuri tällä tavoin. Mutta jos tämä ei ollutkaan hallituksen linja, ”koko jutusta tulee melko epäsiisti”. Hammarskjöld teki selväksi että ongelmana oli Undén.

Erlander vastasi että hän alun perin oli ottanut Hammarskjöldin hallitukseen hoitamaan vaivalloisia kansainväli-

1. Britannian ilmailuministeri Arthur Henderson, joka 1951 kävi Tukholmassa salaisia neuvotteluja pääministeri Erlanderin ja puolustusministeri Vougtin kanssa, ei ollut ”the veteran Labour politician” eli vuosien 1929–31 ulkoministeri (s. 104), vaan tämän poika, jolla oli sama etunimi kuin isälleen. Ruotsin ilmavoimien komentaja, kenraali Nordenskjöld, ei ollut Royal Air Forcen kouluttama (s. 104), vaan hänen hyvillä brittiyhteyksillään oli toinen tausta.

2. ”An operation against Seeland calls for air landings or combined sea operation. Both the Western Powers and Sweden can, however, have their air forces oppose such operations.” Valokopio Vougtin koko paperista on Ruotsin puolueettomuuskomitean mietinnön liiteosassa (SOU 1994:11). Tämän kohdan sivuuttamista on käsitelty myös Karl Molin arvostelussaan Aunesluoman kirjasta, *Historisk tidskrift för Finland* 3/2004.

3. *Svenska Dagbladet* 23.2. ja 4.3. 1994.

4. Vaikka Hammarskjöld katsoi olevansa sitoutumaton virkamies, hänellä oli poliittista painoa, koska hän oli ollut 1936–45 ollut valtiovarainministeriössä esimiehenä, johtavan sosiaalidemokraatin Ernst Wigforssin korkeasti arvostamana valtiosihteerinä. Hammarskjöld siirtyi sitten UD:hen, missä hoiti ensin kansainvälisiä finanssiasioita ja oli sitten kabinettisihteerin 1949–51.

siä talousneuvotteluja, mutta näki nyt hänen panoksensa poliittiselta kannalta. ”Uskon että hänen länsisuuntautunut linjansa ilman puolustuspoliittista sitoutumista on maallamme oikea.” Hammarskjöldin panos oli nyt entistä tärkeämpi, Erlander rohkaisi päiväkirjaversionsa mukaan. Sitä että Undénilla oli toinen näkemys idän ja lännen konfliktista ei Erlander selvästi pitänyt sopivana ottaa suoraan puheeksi.

Oliko Erlanderin tietoista ja alusta saakka suunniteltua politiikkaa ratsastaa kahdella hevosella yhtä aikaa? Vai päätyikö hän vain tilanteeseen, jossa oli mahdollista ja luonnollista tehdä niin, koska hän oli sattunut saamaan sekä Undénin että Hammarskjöldin hallitukseen? Kumpikin oli hyödyllinen – Undén suhteessa omaan puolueeseen ja venäläisiin, Hammarskjöld suhteessa länsisuuntautuneisiin ruotsalaisiin ja länsivaltoihin. Jos Erlander ajatteli niin, hänen toimistaan voi tietysti olla monta mieltä. Mutta täytyy todeta että Erlanderin taktiikka toimi. Pääministeri pystyi pitämään Hammarskjöldin hallituksessaan tekemällä hänelle yksityisesti selväksi että oli lähempänä hänen kantaansa kuin Undénin. Erlander saavutti myös ratkaisevan turvallisuuspoliittisen menestyksen ennen kuin Hammarskjöld lähti Ruotsista YK:hon keväällä 1953. Vuoden 1952 aikana amerikkalaiset arvioivat uudelleen Ruotsin-politiikkansa.

Hieman syvemmälle Aunesluoma olisi voinut mennä myös tarkastellessaan Suomen roolia brittien Skandinavian-politiikassa. Aunesluoma se-

lostaa käsittääkseni vain yhtä tapausta jossa Suomi vaikutti brittipolitiikkaan. Keväällä 1948 brittejä kehoitettiin luopumaan Itämeren suurista harjoituksista, joita Royal Navy suunnitteli Foreign Officen tuella vahvistaakseen moraalia ja vastarintatahtoa Skandinaviassa ja Suomessa. Mutta Suomen puolelta pelättiin sen provosoivan Neuvostoliittoa, ulkoministeri Bevin oli samaa mieltä, ja harjoitus peruttiin. Muutoin Helsingin ulkoasiainjohto näyttää vältäneen yrittämästä vaikuttaa brittipolitiikkaan, esim. Skandinavian puolustusliiton hyväksi Norjan ja Tanskan Nato-jäsenyyden sijasta.

Jos tämä kuva on oikea, Aunesluoman olisi kannattanut selvästi noteerata tämä kiinnostava seikka. Samalla Suomen pidättyvyydessä on poikkeus, jota Aunesluoma ei ole huomionut. Suomenruotsalainen poliitikko ja Moskovan vuoden 1948 yya-neuvottelujen osanottaja J. O. Söderhjelm vieraili helmikuussa 1949 Foreign Officessa yhdessä Suomen Lontoon-lähettilään Eero Wuoren kanssa. Keskustelussa apulaisulkoministeri McNeilin kanssa Söderhjelm esitti muistiinpanojensa mukaan, että Suomen poliittikana oli olla venäläisten silmissä niin vaaraton kuin mahdollista, pitää suurpolitiikka pois lähialueeltaan ja näin ”välttää venäläisten toimet meitä vastaan”. Siksi sopimusneuvottelut 1948 olivat menneet hyvin. Mutta Naton ulottuminen Skandinaviaan merkitsi tämän politiikan vararikkoa, koska venäläisten elintärkeä poliittinen etu vaatisi vahvistamaan asemia länsivaltoja vastaan. McNeil vastasi

ymmärtävänsä nämä näkökohdat, mutta yleinen etu vaati voimien mahdollisimman laajaa kokoamista Neuvostoliittoa vastaan. Söderhjelm vastasi tämän merkitsevän sitä, että Suomen paikallinen etu sai väistyä yleisen tieltä, mihin McNeil nyökkäsi myöntävästi.⁵

Helmikuussa 1949 oli tietysti aivan liian myöhäistä yrittää vaikuttaa Iso-Britannian kantaaan Norjan ja Tanskan Nato-jäsenyyteen. Söderhjelm tarkoitus lienee ollut koettaa saada britit tuntemaan vastuunsa auttaa, jos Neuvostoliitto tahotoisi kompensatiota Suomen kustannuksella. Tätä tulkintaa korostaa myös se että McNeilin vastattua Söderhjelmille Wuori kysyi, mitä Iso-Britannia voisi tehdä jos Suomi ”tämän länsivaltain politiikan seurauksena” joutuisi vaikeaan asemaan.

Ei tietenkään ollut helppo tehtävä vaikuttaa Lontoon politiikkaan, kun kyse oli elintärkeästä brittien intressistä. Aunesluoma osoittaa että Foreign Office oli jo vuoden 1946 alussa määrittänyt kantansa siltä varalta, että neuvostovaikutus kasvaisi Suomessa. Brittejä ei ensi sijassa kiinnostanut Suomen kohtalo, vaan heijastusvaikutukset Skandinaviassa. Pari vuotta myöhemmin, maaliskuussa 1948, Bevin sanoi Eero Wuorelle että kun Suomen tilanne olisi *fully assured*, venäläiset voisivat katsoa ajan kypsäksi edetä lisää länteen. Nyt niin kuin 1946 Lontoossa pelättiin että Skandinavian

5. Söderhjelm keskustelumistiinpanojen koko teksti, Jussi Kuusanmäki & Kauko Rumpunen, *Snellmanin ja Mannerheimin välissä* (Helsinki 2000), s. 194.

maat säikähtäisivät taipuvaiemmiksi jos Moskovalla olisi Suomi painostuksensa lähtökohtana. Tämä huolestutti Lontoossa, ei Suomi sinänsä, joka – jos lainataan meriesikunnan apulaispäällikköä amiraali Oliveria – ennemmin tai myöhemmin *was bound to fall under Russian domination*. Aunesluoma osoittaa, ettei Eero Wuorella ollut harhakuvia brittien Suomi-näkemyksestä. Hänen ja Söderhjelmin lausunto McNeilille helmikuussa 1949 oli poikkeus.

Vielä muutamaa vuotta myöhemmin, maaliskuussa 1954, Suomi oli heikosti priorisoitu. Nyt Skandinavian tilanne oli lännen kannalta vakiintunut Norjan ja Tanskan Nato-jäsenyyden ja Ruotsin läntisten sotilaskontaktien myötä, mutta kuten Aunesluoma osoittaa, Foreign Officessa katsottiin että lännen asemia täytyi ehkä vahvistaa. Lännen puolustus suunnittelussa voisi tulla eteen tilanne, jossa olisi niin tärkeää saada Ruotsi Naton jäseneksi että siitä täytyi maksaa hinta, ts. ottaa Venäjän vastatoimien riski Suomessa.

Kun Foreign Officessa järjkeiltiin näin, voi asettaa kysymyksen jota Aunesluoma ei koskettele. Eikö ole fakta, että loppuun viety blokkijako Pohjolassa olisi puhtaasti sotilaalliselta kannalta ollut länsivalloille eduksi? Jos Neuvostoliitto ottaisi Suomen täyteen kontrolliinsa ja se ajaisi Ruotsin Natoon, niin että koko Skandinavian niemimaa olisi lännen ilma- ja merivoimien tukialueena, eikö tase olisi asiallisesti selvästi positiivinen puhtaan sotilaallisessa Nato-laskelmassa? Kysymys kannattaa

asettaa, koska vastauksen on täytynyt olla tärkeänä lähtökohtana länsivaltojen punnitessa Pohjolan ja etenkin Suomen-politiikkaansa.

Sikäli kun tiedetään, kysymystä ei koskaan pantu paperille sen paremmin Lontoossa kuin Washingtonissa. Lähemmässä keskustelussa länsivaltojen olisi tietysti pitänyt ottaa huomioon muitakin skenaarioita kuin yllä hahmoteltu, ts. Neuvostoliiton täysi vallanotto Suomessa. Moskova olisi voinut tyytyä rajallisempaan Porkkalan-asemiensa kohentamiseen ainakin ensi vaiheessa. Sellaisessa ”harmaan vyöhykkeen” skenaariossa ruotsalaiset olisivat ehkä yhä pitäneet Nato-jäsenyyttä liian suurena riskinä, koska se olisi voinut johtaa Neuvostoliiton uusiin etenemisiin jotka heikentäisivät Ruotsin omaa asemaa entisestään.

Tällainen *armchair speculation* ei ole jättänyt jälkiä arkistoihin, eikä Aunesluomaa tietenkään voi arvostella sen välttämisestä. Samalla tiedetään, että on niin herkkiä turvallisuuspoliittisia pohdintoja, ettei niitä voi muotoilla kirjallisesti, mutta silti kaikki päätöksentekijät ovat niistä tietoisia. Jos voi valittaa sitä, ettei Aunesluoma ole ottanut esiin tällaisia kysymyksiä, sen voi tehdä vain siinä mielessä, että väitöskirja osoittaa, miten epätavallisen hyvät edellytykset hänellä olisi ollut niiden esikuvalliseen analyysiin.

Krister Wahlbäck
(suom. Kimmo Rentola)